Gemeente Druten

Beleidsplan

GELDZORGEN, ARMOEDE EN SCHULDEN

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 2
1. Inleiding en leeswijzer 3
1.1 Verbinding armoede- en schuldhulpbeleid 3
1.2 Kaders voor het beleid 4
Lokaal beleid 4
2. Armoede en schulden in Druten 6
2.1 Laag en langdurig laag inkomen 6
2.2 Gebruik van inkomensondersteunende regelingen 6
2.3 Gebruik schulphulpverlening en vroegsignalering 9
Ontwikkelingen rondom schuldhulpverlening 12
3. Coronapandemie, energietoeslag en inflatie 13
Energiefixers 13
Inkomensondersteuning in 2023 14
4. Aanpak geldzorgen, armoede en schulden 15
4.1 Integraal werken 15
4.2 Lokale kracht van Druten 15
Flankerend beleid 16
5. Nieuw beleid 17
5.1 Geldzorgen voorkomen en verlichten 17
Het voorkomen van geldproblemen bij levensgebeurtenissen 18
Aandacht voor financiële problemen in Kansrijke Start 0-1000 dagen 18
Financiële educatie versterken 18
Basisvaardigheden van inwoners vergroten 18
Samenwerking via armoedeplatform 19
5.2 Armoede bestrijden 19
5.3 Schulden oplossen 21
6. Harmonisatie in beide gemeenten 23
7. Financiële paragraaf 25
7.1 Schuldhulpverlening en preventie 25
7.2 Armoedebeleid 25
BIJLAGEN 29

1. Inleiding en leeswijzer

In Druten is voor het laatst het armoedebeleid integraal beschreven in de Notitie Herijking Minimabeleid 2017[1]. Het schuldhulpverleningsbeleid is in december 2020 geactualiseerd met het Beleidsplan Integrale schuldhulpverlening Druten. Beide beleidsdocumenten zijn opgesteld voor aanvang van de corona-uitbraak. Dit laatste geeft aan dat de werkelijkheid niet heeft stilgestaan. Begin 2022, het moment dat we de coronacrisis vrijwel achter ons konden laten, begonnen de energieprijzen te stijgen en veroorzaakte de daarmee samenhangende stijgende inflatie in één jaar tijd een gemiddeld koopkrachtverlies van 10%. Tegen deze achtergrond is de noodzaak duidelijk om ons beleid ten aanzien van financieel kwetsbare huishoudens in onze gemeente te herijken.

In hoofdstuk 1 gaan we in op de relatie tussen armoede- en schuldenbeleid. Ook schetsen we de kaders die we hanteren voor dit beleidsplan. In hoofdstuk 2 beschrijven we de ontwikkelingen van armoede en schulden in Druten. Ook lichten we daar het gebruik van inkomensondersteuning en het gebruik van schuldhulpverlening en vroegsignalering toe. Vervolgens schetsen we in hoofdstuk 3 de invloed van de coronapandemie, de energiecrisis en de inflatie. In hoofdstuk 4 beschrijven we hoe we onze aanpak van geldzorgen, armoede en schulden vormgeven. In hoofdstuk 5 beschrijven we de inzet op nieuw beleid en welke accenten we de komende jaren willen leggen in onze ondersteuning aan inwoners met geldproblemen. In hoofdstuk 6 gaan we in op de wens om te harmoniseren met gemeente Wijchen. Tenslotte begroten we in hoofdstuk 7 de financiële consequenties van het voorgenomen beleid. Deze voorstellen liggen voor als beslispunten aan de raad.

1.1 Verbinding armoede- en schuldhulpbeleid

Tot dusver hebben we de raad steeds afzonderlijke beleidsvoorstellen voorgelegd ter bestrijding van armoede enerzijds en schuldhulpverlening anderzijds. De aanpak van armoede en schulden heeft veel raakvlakken. Er is een overlap in doelgroep en inzet vanuit deze terreinen kunnen in elkaars verlengde liggen en elkaar versterken. Daarom kiezen we ervoor om het armoede- en schuldhulpverleningsbeleid vanaf 2023 vast te leggen in één beleidsplan Geldzorgen, Armoede en Schulden. We sluiten hiermee aan bij de drie programmalijnen vanuit het Rijk, zoals het Rijk die begin juli 2022 presenteerde in haar kamerbrief "Aanpak geldzorgen, armoede en schulden".

Armoede is ...

- ✓ bij elke noodzakelijke uitgave de goedkoopste zoeken;
- ✓ bij elke uitgave nadenken of het echt nu moet;
- ✓ met kapotte kleren verder lopen;
- ✓ je vrienden en familie in andere plaatsen niet op kunnen zoekent;
- ✓ hopen dat je fiets niet kapot gaat;
- ✓ geen boeken kunnen kopen;
- ✓ elk jaar slechte schoenen kopen omdat je geen geld hebt om duurzame en goede aan te schaffen;
- ✓ bij het kopen van cadeautjes veel winkels langs gaan: wat kan je kopen voor minder dan 5 euro;
- ✓ je niet mee kunt met vrienden om ergens wat te gaan drinken op een terrasje;
- ✓ je schrikt bij elke acceptgiro die binnenkomt;
- ✓ nooit op vakantie of een dagje weg kunnen.

De thema's geldzorgen, armoede en schulden vormen dan ook de basis van dit beleidsplan. Bij het thema geldzorgen hebben we aandacht voor signalering en preventie van schulden en/of armoede. Zo zetten we in op samenwerking met lokale partners, passende doorverwijzing, financiële bewustwording, versterkte basisvaardigheden en informatie en ondersteuning bij levensgebeurtenissen zoals een scheiding of het krijgen van een kind. Binnen het thema armoede hebben we aandacht voor verschillende vormen van financiële en materiële inkomensondersteuning

[1] Notubiz, 20-04-2017

die de gemeente en haar samenwerkingspartners bieden. Bij het thema schuldhulpverlening laten we zien welke ondersteuning we bieden als een inwoner (problematische) schulden heeft en hoe we ervoor zorgen dat inwoners schuldenvrij worden en blijven.

1.2 Kaders voor het beleid

Het kader voor lokaal beleid op het terrein armoede en schulden wordt vanzelfsprekend gevormd door landelijke wet- en regelgeving. Eén van de belangrijkste uitgangspunten daarin is dat inkomenspolitiek is voorbehouden aan het kabinet. Landelijk worden de normbedragen bepaald voor de hoogte van de bijstand voor de algemene kosten van levensonderhoud voor verschillende groepen. Samen met andere landelijke (o.a. belastings-) maatregelen zoals huur- en zorgtoeslag wordt dit sociaal minimum geacht te kunnen voorzien in de algemeen noodzakelijke kosten van bestaan. Daarnaast kent de Participatiewet de mogelijkheid voor "bijzondere bijstand". Vanuit de bijzondere bijstand kan de gemeente "inkomensondersteuning" bieden als zich noodzakelijke kosten voordoen door individuele bijzondere omstandigheden die niet uit aanwezige middelen kunnen worden betaald. Het recht op bijzondere bijstand geldt ook voor huishoudens met een andere primaire inkomensbron dan een bijstandsuitkering: dus ook voor mensen met betaald werk of bijvoorbeeld een WIA-uitkering of pensioen.

In het kader van bijzondere bijstand stelt de gemeente zelf nadere (beleids-)regels op, waarin voorwaarden zijn geformuleerd waaraan een huishouden moet voldoen om aanspraak te kunnen maken op de ondersteuning. Een van de belangrijkste voorwaarden is de hoogte van het inkomen onder welk niveau men, zonder zelf bij te dragen in de kosten, recht heeft op ondersteuning bij bepaalde kosten. Gemeente Druten heeft in algemene zin bepaald dat deze inkomensgrens 110% is van de bijstandsnorm die op dat huishouden van toepassing is. Voor een aantal regelingen (zie bijlage B) geldt een andere inkomensgrens.

Lokaal beleid

De gemeente Druten is een gemeente waar iedereen mee kan doen. Toch nemen de zorgen om een (groeiende) groep inwoners die steeds moeilijker financieel op eigen benen kunnen staan toe. Bijvoorbeeld vanwege een laag inkomen, geldzorgen of (problematische) schulden. Met het armoede- en schuldhulpverleningsbeleid ondersteunen we deze groep inwoners, zodat al onze inwoners in hun noodzakelijke behoeften kunnen blijven voorzien en kunnen participeren in onze samenleving. Inwoners met geldproblemen staan er in onze gemeente niet alleen voor.

In het collegeprogramma 'Samen duurzaam vooruit 2022-2026' is opgenomen dat de gemeente het belangrijk vindt dat kwetsbare groepen zich gezond en vitaal voelen en mee kunnen doen in de samenleving. Ook stimuleert de gemeente initiatieven die bijdragen aan een gezonde leefstijl, in het bijzonder voor kwetsbare doelgroepen zoals inwoners met een laag inkomen. Helaas zien we dat geldproblemen en gezondheidsproblemen, bijvoorbeeld in de vorm van mentale of fysieke stress, bij onze inwoners vaak met elkaar samenhangen. Daarnaast zijn zorgkosten gemiddeld hoger bij inwoners met een laag inkomen. We investeren in preventieve maatregelen om gezondheidsverschillen te verkleinen. Dat doen we op integrale wijze, ook buiten het sociaal domein. Bijvoorbeeld door kwalitatief groen in de leefomgeving te stimuleren, waardoor het aantrekkelijker wordt om in de gemeente gratis op 'uitje' te gaan (genieten van de zon, picknick, wandeling) of een actieve(re) levensstijl te hebben. Een groene omgeving stimuleert inwoners om te bewegen. Ook kan een kwalitatieve (groene) leefomgeving bijdragen aan de vermindering van (geld)stress. Daarnaast is buiten een van de weinige plekken waar mensen elkaar kunnen ontmoeten zonder dat dit van hen een financiële bijdrage vraagt.

De komende jaren willen we de hulp aan inwoners met geldproblemen intensiveren. Onze huidige dienstverlening is hierbij de basis en we versterken datgene wat al heel goed gaat. Met onze integrale hulp aan inwoners met geldzorgen streven we ernaar dat hun levenskwaliteit toeneemt. Hiermee bieden we onze inwoners met geldproblemen toekomstperspectief. We willen zo vroeg mogelijk hulp bieden met geldzorgen.

Geldzorgen leiden tot mentale stress bij onze inwoners. Deze stress heeft op diverse levensgebieden invloed. Daarom beginnen we met het creëren van financiële rust en proberen we mentale stress te verminderen. Naast het bieden van perspectief aan onze inwoners met geldzorgen en schulden willen we met onze aanpak ook onnodige maatschappelijke kosten, als gevolg van schuldenproblematiek bij inwoners, verminderen en voorkomen. Onze inwoners, de gemeente en ook schuldeisers zijn structureel duurder uit als we de negatieve spiraal van schulden niet doorbreken.

We kennen in onze gemeente al jarenlang een lokaal minimabeleid. Dit beleid is in 2017 voor het laatst herijkt en beschreven in de Notitie Herijking Minimabeleid 2017[2]. Schuldhulpverlening is een wettelijk taak voor gemeenten sinds de komst van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs). Gemeenten hebben een zorgplicht voor het financiële welzijn van hun inwoners. In de Wgs is opgenomen dat de gemeenteraad telkens voor een termijn van vier jaar een plan moet opstellen dat richting geeft aan integrale schuldhulpverlening. Ons huidige Beleidsplan Integrale Schuldhulpverlening dateert van 2020 en gold voor 2021-2022.

[2] Notubiz, 20 april 2017

2. Armoede en schulden in Druten

2.1 Laag en langdurig laag inkomen

Sinds 2011 daalt het percentage huishoudens met een laag inkomen (tot 120% van de bijstandsgrens) in Druten (van 11,0% in 2011 tot 9,9% in 2021, zie bijlage A). Met de uitbraak van corona was de verwachting dat het aantal huishoudens met een laag inkomen weer (snel) zou stijgen. Op basis van de meest recente cijfers van het CBS (zie bijlage A) is duidelijk dat deze verwachting niet is uitgekomen. In de afgelopen 10 jaar schommelt het aantal huishoudens in Druten dat leeft van een inkomen tot 120% van de bijstandsnorm tussen de 800 en 900.

Sinds 2018 is een licht dalende tendens van het aantal huishoudens met een laag inkomen ingezet. Ook in relatieve zin is deze tendens zichtbaar: het aandeel huishoudens met een laag inkomen ten opzichte van het totale aantal huishoudens daalt (van 11,3% in 2017 naar 9,9% in 2021). Wel is duidelijk dat binnen de groep huishoudens met een laag inkomen het aandeel met een *langdurig* laag inkomen consequent stijgt. Deze cijfers tonen aan dat huishoudens die 4 jaar of langer in armoede leven, ook een steeds kleinere kans hebben om uit de armoede te ontsnappen. Een groeiend aandeel huishoudens dat langdurig afhankelijk is van een laag inkomen wil nog niet zeggen dat dit ook voortdurend over dezelfde huishoudens gaat; ook in deze groep stromen huishoudens in en uit.

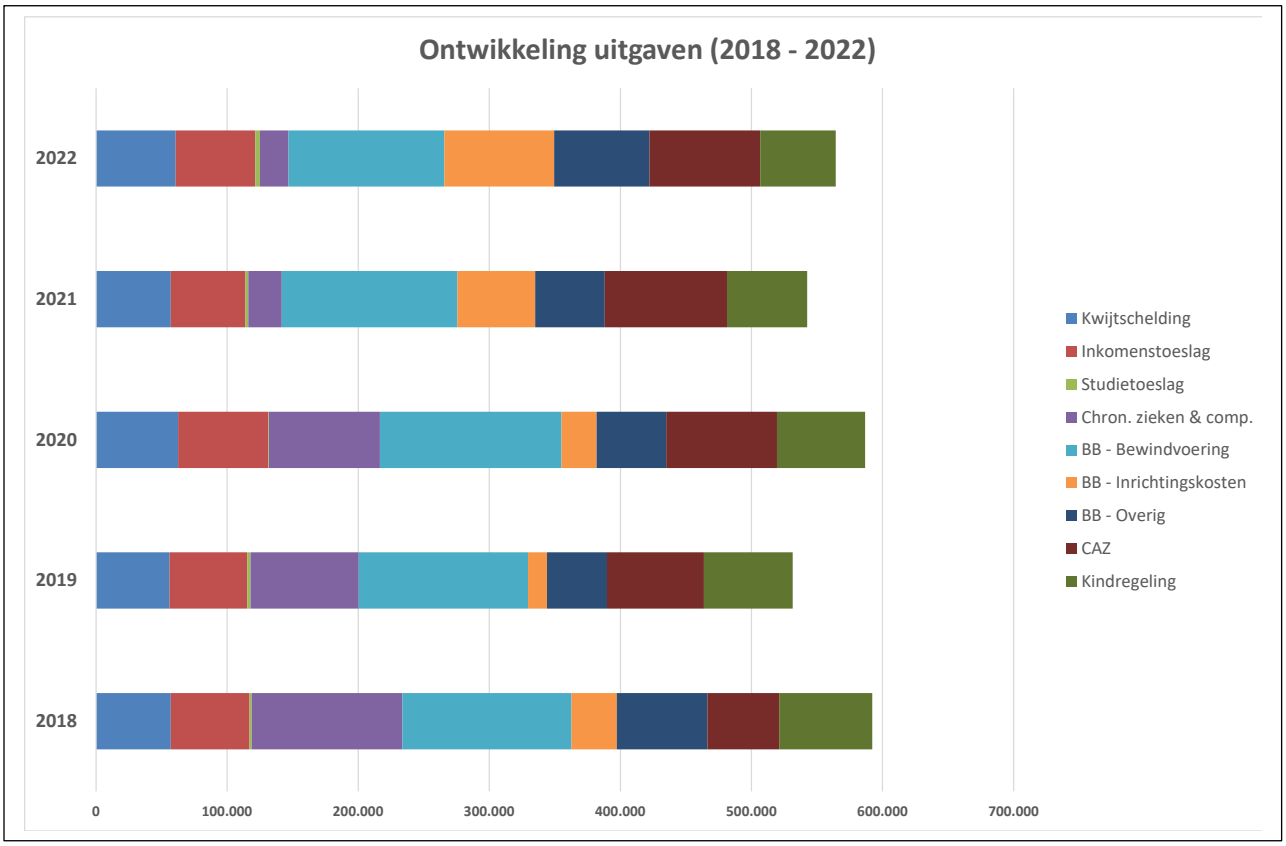
Aan de andere kant toont de dalende lijn in het aantal huishoudens dat 1 jaar of langer met een laag inkomen leeft aan dat huishoudens slechts een relatief korte periode van een laag inkomen moeten leven en dat zij toch mogelijkheden hebben om aan de armoede te ontsnappen. Ook gaat het niet de hele periode om dezelfde groepen huishoudens die van een laag inkomen moeten leven. Ook deze groep huishoudens fluctueert.

2.2 Gebruik van inkomensondersteunende regelingen

Bijna 450 huishoudens in Druten maakten gebruik van één of meer voorzieningen van het armoedebeleid[3] in 2022. In 2021 waren dit 366 huishoudens. Dat betekent dat het bereik van onze voorzieningen met ruim 22% is gegroeid.

In onderstaande grafiek ‘Ontwikkeling uitgaven 2018-2022’ geven we een overzicht van de uitgaven binnen het armoedebeleid vanaf 2018[4]. In bijlage B is opgenomen wat het gebruik per regeling is. Ook staat daar een korte beschrijving van elke inkomensondersteunende regeling.

[3] De registratie van regelingen gebeurt op verschillende plekken, waardoor we alleen uitspraken kunnen doen over het aantal unieke huishoudens dat gebruik maakt van Inkomenstoeslag, studietoeslag, chronisch zieken en compensatieregeling, bewindvoering en collectieve aanvullende zorgverzekering. We kunnen geen uitspraken doen over het aantal unieke huishoudens dat gebruik maakt van de energietoeslag, het Kindpakket en de kwijtschelding gemeentelijke belastingen.

Hieronder gaan we in op een aantal zaken die opvallen in het bestaande beleid.

Stijging in bijzondere bijstand voor inrichtingskosten
Vanaf 2019 is het aantal verstrekkingen bijzondere bijstand voor inrichtingskosten opgelopen. Dit kan verklaard worden door een toename van het aantal statushouders in onze gemeente.

Zeer gering gebruik van de individuele studietoeslag
Vanwege een landelijke wijziging in de studietoeslag (voorheen: individuele studietoeslag) is de studietoeslag in Druten leeftijdsafhankelijk. Inwoners van 21 jaar en ouder ontvangen een maandelijkse toeslag van € 300,-; voor ieder jaar jonger wordt de hoogte neerwaarts bijgesteld naar rato van het wettelijk minimumloon (WML) voor de betreffende leeftijdscategorie. De studietoeslag is bedoeld voor jongvolwassenen die door een beperking naast hun studie niet kunnen bijverdienen. Ook is de studietoeslag geen vorm meer van bijzondere bijstand, waardoor een vermogenstoets niet meer van toepassing is.
Het gebruik van de individuele studietoeslag is zeer gering in Druten. Sinds de invoering zijn er maximaal vijf toekenningen per jaar geweest. De regeling is in 2015, landelijk, ingevoerd om mensen met een beperking te stimuleren om te studeren. Het bereik van de individuele studietoeslag is ook landelijk relatief laag.

Ondersteuning aan chronisch zieken
Van 2020 naar 2021 daalt het aantal inwoners dat gebruik maakt van de regeling voor chronisch zieken sterk. Deze daling is voorzien en is het gevolg van een beleidswijziging

in onze ondersteuning aan chronisch zieken[5]. Vanaf 2021 was het voor chronisch zieken niet meer mogelijk om aanspraak te maken op zowel de collectieve zorgverzekering van de gemeente (in de grafiek aangeduid als 'CAZ') als de regeling chronisch zieken. De intentie van deze beleidswijziging was een verschuiving van ondersteuning van chronisch zieken via de regeling chronisch zieken naar ondersteuning van chronisch zieken via de gemeentelijke collectieve zorgverzekering. Voor inwoners die geen beroep deden op de collectieve zorgverzekering van de gemeente bleef de regeling chronisch zieken beschikbaar.

Wat nog niet in deze tabel is terug te zien zijn de structurele aanpassingen in de gemeentelijke collectieve zorgverzekering. De gemeenteraad heeft in oktober 2022 ingestemd[6] met een tweetal structurele aanpassingen in de gemeentelijke collectieve zorgverzekering, waarmee we het bereik van huishoudens met een laag inkomen proberen te verhogen. Daarnaast is, in het kader van de snel stijgende energieprijzen en inflatie, de doelgroep tijdelijk uitgebreid: de inkomensgrens is verhoogd van 120% van de bijstandsnorm naar 130%. In samenhang hiermee is ook de regeling bijdrage extra kosten chronisch zieken aangepast (verhoging naar een jaarlijkse bijdrage van € 325,-). Halverwege 2023 evalueren we de resultaten.

Kindpakket

De afgelopen jaren heeft de gemeente Druten samen met stichting Leergeld hard gewerkt om armoede voor kinderen te verlichten. We vinden het essentieel dat alle kinderen kunnen deelnemen aan sport en cultuur. Als dat voor ouders te duur is, helpt de gemeente onder andere via het Kindpakket. Het Kindpakket zorgt er bijvoorbeeld voor dat kinderen een lidmaatschap kunnen krijgen bij een sport- of cultuurvereniging, (sport)kleding kunnen kopen en een fiets en schooltas hebben. Kenmerkend is dat de hulp bijna altijd in de vorm van spullen (in natura) of door betaling aan een aanbieder, wordt verleend.
Het aantal kinderen dat gebruik maakt van het Kindpakket is de afgelopen drie jaar gestegen van 227 kinderen naar 278 kinderen, ondanks dat we te maken hadden met de coronapandemie en lockdowns die onder andere sport en cultuur beperkten. Deze 278 kinderen komen uit 193 gezinnen. Elk jaar in juli, bij het vaststellen van een nieuwe uitvoerdersovereenkomst met Stichting Leergeld, wordt het bereik van het aantal gezinnen en deelname van het aantal kinderen beoordeeld. De gemeente Druten is er trots op dat wij een stijgende lijn zien in het aantal gezinnen en kinderen dat wij helpen.

We hebben ingezet op het signaleren en vervolgens bereiken van zoveel mogelijk ouders en kinderen met weinig geld. Bijvoorbeeld door informatie vanuit onze consulenten, sociale media, flyers en lokale intermediairs. In het schooljaar 2022-2023 is er een gezamenlijke campagne gestart tussen de gemeente Druten en Stichting Leergeld om de zichtbaarheid van Stichting Leergeld en de mogelijkheden van het Kindpakket een extra impuls te geven. Ook heeft de gemeente samen met Stichting Leergeld eind 2022 een kerstbijeenkomst georganiseerd voor de kinderen van inwoners met een laag inkomen. De afgelopen jaren is een goed en effectief netwerk opgezet, zowel lokaal als nationaal, waarin de lijntjes kort zijn en kinderen geholpen worden aan spullen die zij nodig hebben om mee te kunnen doen. Ook hier zijn we trots op.

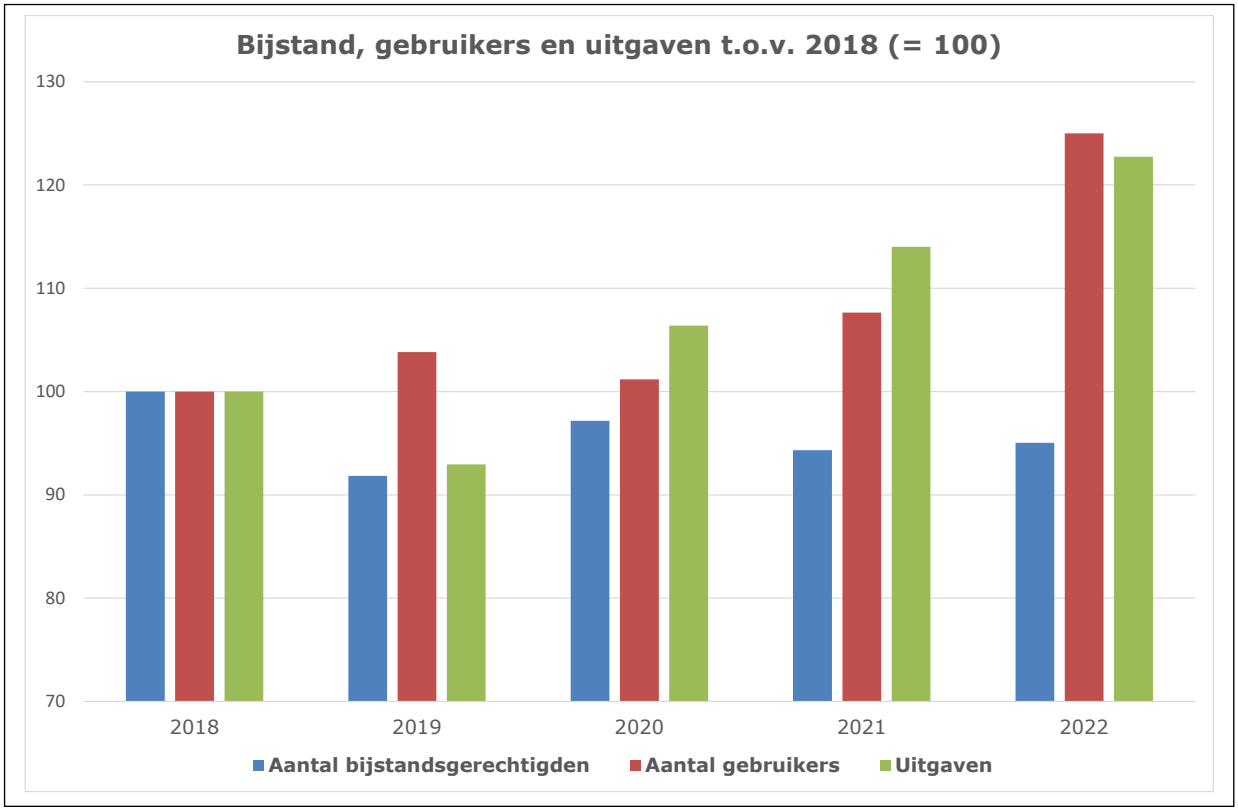
Ontwikkeling gebruik t.o.v. ijkjaar 2018

In onderstaande grafiek 'Bijstand, gebruikers en uitgaven ten opzichte van 2018'[7] laten we zien hoe het aantal bijstandsgerechtigden, het aantal gebruikers van inkomensondersteunende regelingen en de uitgaven zich verhouden tot het ijkpunt in 2018. We gebruiken het aantal mensen met een bijstandsuitkering als indicatie voor

---

[5] z/20/052311 'Harmonisatie beleid chronisch zieken'
[6] Aanpassing Collectieve Aanvullende Zorgverzekering, 13 oktober 2022
[7] In deze grafiek kunnen we door technische en administratieve beperkingen het aantal gebruikers en de uitgaven voor de 'Regeling Chronisch Zieken', 'Kindregeling' en kwijtschelding gemeentelijke belastingen niet meenemen.

veranderingen in de omvang van het totaal aantal huishoudens met een laag inkomen. Ongeveer 40% van de huishoudens die gebruik maken van een inkomensondersteunende regeling ontvangt geen bijstandsuitkering van de gemeente. Onder deze huishoudens vallen bijvoorbeeld inwoners met een andersoortige uitkering of huishoudens waarin er sprake is van betaald werk maar het inkomen toch laag is ('werkende armen').

Opvallend is dat ten opzichte van 2018 het aantal gebruikers en de uitgaven sterk stijgen. Als we dit afzetten tegen het aantal bijstandsgerechtigden dat gebruik maakt van een inkomensondersteunende regeling, kunnen we concluderen dat het bereik van onze inkomensondersteunende regelingen onder inwoners die geen bijstandsuitkering hebben sterk is gestegen. Het aantal bijstandsgerechtigden is immers relatief weinig gedaald (5%) ten opzichte van de stijging in het aantal gebruikers (25%).

2.3 Gebruik schulphulpverlening en vroegsignalering

Schuldhulpverlening

Uit CBS-cijfers blijkt dat gebruikers van een re-integratievoorziening bij de gemeente, ontvangers van uitkeringen, maar ook zelfstandigen, ZZP'ers en flexwerkers in huishoudens met een laag inkomen extra kwetsbaar zijn voor probleemschulden.[8] Daarnaast komen huishoudens met een combinatie van laag inkomen en kinderen, zowel eenouderhuishoudens als paren met kinderen als kwetsbare groep naar voren.

In Druten hebben in oktober 2021 450 huishoudens te maken met geregistreerde problematische schulden (5,6%). Dit percentage ligt onder het landelijke gemiddelde van 7,6%. Er is een lichte afname van het aantal huishoudens met problematische schulden. Op 1 januari 2018 waren het nog 510 huishoudens (6,6%). Deze afname is mogelijk het gevolg van het soepelere incassobeleid van de Belastingdienst tijdens de coronacrisis. Het aantal geregistreerde probleemschulden verschilt per dorp. In Deest (8,7%) en Druten (6%) ligt het percentage relatief hoger en in Afferden, Horssen en Puiflijk relatief lager (3,2%- 3,4%).

[8] CBS, dashboards.cbs.nl/SchuldenproblematiekinBeeld. Dit zijn de meest recente beschikbare cijfers.

Tabel 1: Kerngetallen schuldhulpverlening				
	2019	2020	2021[9]	2022
Aantal inwoners dat zich per jaar meldt voor een vorm van ondersteuning bij schulden	88	62	-	55
Aanvragen schuldhulpverlening	-	-	-	34
Budgetadviezen	-	-	-	21
Aantal lopende trajecten Schuldhulpverlening per 1 januari bij de GKB (tot 2022) en Plangroep (vanaf 2022)	27	25	-	11
Aantal inwoners dat in een minnelijke schuldregeling komt in betreffende jaar	13	10	-	4

Het aantal inwoners dat zich in Druten meldt met geldzorgen is in 2021 en 2022 lager dan in de daaraan voorafgaande jaren, ondanks alle crises. We zien in 2022 wel een toename van het aantal budgetadviezen.

Vanaf 2022 werken we met een nieuw registratiesysteem. Voor 2021 beschikken we niet over betrouwbare gegevens daarom zijn voor dit jaar geen gegevens opgenomen. Vanaf 2022 worden aanvragen schuldhulpverlening en budgetadviezen apart geregistreerd; daarvoor niet.

Meldingen voor schuldhulpverlening komen binnen bij de gemeente. Een melding kan leiden tot een budgetadvies of tot een aanvraag.
Het team Schuldhulpverlening van de gemeente voert naast de intake vanaf maart 2022 ook de eerste fase van het schuldhulpverleningsproces (de zgn. stabilisatiefase) zelf uit. De tweede fase, het feitelijk schuldregelen, is vanaf maart 2022 uitbesteed aan Plangroep. Voorheen was schuldhulpverlening (behoudens de intake) belegd bij de Gemeentelijke Kredietbank (GKB) Nijmegen. De negen lopende schuldregelingstrajecten bij de GKB zijn begin 2022 overgedragen aan Plangroep. Nadien zijn er nog vier nieuwe trajecten gestart bij Plangroep.

Uit bovenstaande kengetallen blijkt dat wij de huishoudens met problematische schulden nog lang niet allemaal bereiken. We willen de komende jaren door preventie en vroegsignalering de groep die risicovolle of problematische schulden heeft verkleinen en een groter deel van de groep met problematische schulden bereiken.

Vroegsignalering

Door een vroege signalering van betalingsachterstanden en het bieden van ondersteuning kunnen we met kleine interventies een groot verschil maken. Dat is ook van belang met het oog op de maatschappelijke kosten die ontstaan als niet tijdig wordt ingegrepen.

Alle woningcorporaties, energieleveranciers en zorgverzekeraars moeten vanaf 2021 signalen van achterstanden (huur, energie en premie van de ziektekostenverzekering) aanleveren bij de gemeente. De gemeente moet, na ontvangst van een signaal, de inwoner een aanbod voor een gesprek doen. De gemeente is vrij in de wijze waarop ze het hulpaanbod doet. Hieronder ziet u een overzicht van het aantal signalen dat is aangeleverd de afgelopen drie jaren en het aantal inwoners dat daadwerkelijk een hulpaanbod heeft aanvaard. Het jaar 2020 was een pilotjaar waar we maar een beperkt aantal signalen hebben opgepakt. 2022 laat een stijging zien op alle onderdelen.

[9] Voor 2021 hebben wij geen betrouwbare cijfers; in 2022 is registratie aangepast.

Tabel 2: Monitor vroegsignalering Druten						
	2020	%**	2021	%	2022	%
Signalen aangeleverd	470		579		744	
Signalen opgepakt	40	8,5%	499	86%	549	78,8%
Meldingen opgepakt *	40	8,5%	308	61,7%	536	72%
Inwoner bereikt	36	7,6%	49	8,5%	63	8,5%
Hulpaanbod	12	2,5%	20	3,5%	39	5,2%

* Alle signalen van een huishouden worden gebundeld in een melding; dit verklaart het verschil in aantal tussen signalen en meldingen.

** Percentage van het aantal signalen per jaar

In 2022 hebben in totaal 39 inwoners een hulpaanbod aanvaard. 16 inwoners hebben kort ondersteuning gehad (“Quick Fix”) en 19 inwoners zijn aangemeld bij schuldhulpverlening. De werkwijze van vroegsignalering is in 2022 geëvalueerd (zie bijlage C).

Het percentage meldingen dat tot een succesvol contact leidt ligt in Druten iets lager dan het landelijk gemiddelde (respectievelijk 11,8% en 15,8%). Hier gaan we meer op inzetten. Echter, als er een contact gerealiseerd wordt, dan is het percentage inwoners dat een hulpaanbod accepteert aanzienlijk hoger dan het landelijk gemiddelde (respectievelijk 62% tegenover 33%).

Ontwikkelingen rondom schuldhulpverlening

Doorverwijzing via de rechtbank

We doen mee aan een pilot waarin Gelderse gemeenten samenwerken met de Gelderse rechtbank in het kader van het project Schuldenaanpak. Gedaagden met financiële problemen worden verwezen naar de gemeente voor ondersteuning. Dit moet ertoe leiden dat mensen met schulden eerder worden gezien en gehoord, waardoor er sneller en gemakkelijker gewerkt kan worden aan een passende oplossing. Er is sprake van een warme overdracht van een inwoner met schulden door de schuldenfunctionaris van de rechtbank naar de schuldhulpverlener van de gemeente. Deze kan samen met de inwoner bekijken of een traject kan worden ingezet om verder escalatie van schulden te voorkomen.

Schuldhulpmaatje

Vanaf 2022 is Schuldhulpmaatje actief in Druten. De gecertificeerde vrijwilligers bieden hulp aan mensen met geldzorgen. De maatjes hebben een speciale opleiding gevolgd om mensen met geldproblemen te helpen en werken ook nauw samen met de schuldhulpverleners van de gemeente. De maatjes komen vaak achter de voordeur bij onze inwoners en helpen hen onder andere met het ordenen van hun financiën, waaronder het openen van brieven en creëren van overzicht. Sinds kort worden ze ook ingezet bij Vroegsignalering van schulden aan de hand van gemelde betalingsachterstanden.

3. Coronapandemie, energietoeslag en inflatie

De coronapandemie heeft een grote invloed gehad op de inkomsten en uitgaven van onze inwoners. Door deze internationale crisis met, potentieel, grote gevolgen, ook op de inkomens van huishoudens, verschoven de prioriteiten plotsklaps. Gezien de achtergrond van deze crisis lag het "inkomenspolitieke" beleid op het niveau van het Rijk. Op het inkomensvlak had de gemeente hier een lokale rol bij door de invulling en uitvoering van de Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandige Ondernemers (Tozo) en Tijdelijk Overbrugging Noodzakelijke Kosten[10] .

De coronapandemie heeft in Druten, anders dan verwacht, niet geleid tot een explosief beroep op onze lokale regelingen of schuldhulpverlening. Druten zag een stijging van ongeveer 30% in het aantal bijstandsaanvragen. Deze stijging bleek tijdelijk en eind 2021 was het aantal inwoners in de bijstand weer vergelijkbaar met het aantal inwoners in de bijstand voor de opkomst van corona. Ook bleek het beroep op inkomensondersteuning via het minimabeleid in onze gemeente stabiel op het niveau van voor corona. Dat gold ook voor de meldingen, zowel voor hulp bij bestaande schulden als preventieve schuldhulpverlening.

Eind 2021 begonnen de energieprijzen sterk te stijgen waardoor de inflatie ook sterk toenam. Evenals bij de (financiële) gevolgen van de coronapandemie liggen maatregelen voor deze crisis primair op het landelijk inkomenspolitieke vlak. Het Rijk kondigde de volgende maatregelen aan:

- 'Generiek', voor alle huishoudens, is voor het jaar 2022 de belasting op energie verlaagd.
- Voor huishoudens met een laag inkomen is in het kader van duurzaamheid extra budget vrijgemaakt om maatregelen te treffen voor energiebesparing.
- Eveneens voor huishoudens met een laag inkomen is, vanaf half maart 2022, budget vrij gemaakt voor een energietoeslag.

De laatste twee maatregelen worden door gemeenten uitgevoerd aangezien zij beter in staat zijn de specifieke doelgroep te bereiken. Voor 2023 hebben we extra budget vrij gemaakt om, waar nodig, huishoudens te ondersteunen die tussen wal en schip kunnen vallen.

Energiefixers

Een belangrijke manier om de uitgaven voor energie te verlagen is het investeren in kleine en grote maatregelen die het energieverbruik structureel verlagen. In Druten kunnen inwoners hiervoor onder andere terecht bij energiecoaches en het energieloket. Voor inwoners die weinig te besteden hebben is het moeilijk om te investeren in het verduurzamen van de woning. Specifiek voor inwoners met een laag inkomen loopt daarom ook het project Energiefixers. Omdat armoede en energieverbruik op dit moment zo sterk met elkaar samenhangen, zetten we in op projecten die het energieverbruik van in het bijzonder inwoners in armoede verlagen. De bezoeken van de 'energiefixers' in het kader van het realiseren van structurele energiebesparingen lopen door tot aan de zomer van 2023.

Energietoeslag

Eind april 2022 zijn in Druten de eerste (automatische, zonder aanvraag) betalingen voor de energietoeslag gedaan. In de zomer 2022 is door het Rijk de toeslag met € 500,- per huishouden verhoogd. Deze hebben wij eind oktober uitbetaald.

In 2022 is voor deze toeslag in totaal €1.025.002,- uitgegeven, dat wil zeggen aanzienlijk meer dan het jaarlijkse totaal aan uitgaven over alle regelingen heen in de

[10] Evaluatie Tozo en Tonk, 24 februari 2022

afgelopen jaren. Ook is het bedrag van €1.300 per jaar heel hoog in vergelijking met het jaarlijkse bedrag voor andere minimaregelingen, wat het voor inwoners aantrekkelijker maakt de energietoeslag aan te vragen. Aanvragen voor de energietoeslag 2022 kunnen nog tot en met 31 mei 2023 binnen komen. Tot en met december 2022 hebben wij de energietoeslag uitgekeerd aan 685 Drutense huishoudens. We gaan er, op basis van de recentste CBS-gegevens, vanuit dat in Druten 800 huishoudens (met een inkomen tot 120% van de bijstandsgrens) in aanmerking komen voor de energietoeslag. Dat brengt het bereik van deze regeling over 2022 op 86% van de doelgroep.

In februari 2023 hebben we aan de al uitgekeerde toeslag van € 1.300,- per huishouden € 500,- toegevoegd. Alle huishoudens aan wie de energietoeslag is toegekend hebben als compensatie voor de stijgende energieprijzen in totaal € 2.180,- ontvangen (€ 1.800,- energietoeslag plus 2 maal € 190,- via de korting op het maandelijkse voorschot aan de energieleverancier voor de maanden november en december 2022).

Direct vanaf het begin hebben we bij deze maatregelen nauw samengewerkt met onze maatschappelijke partners. Zo hopen we het bereik van onze voorzieningen zo hoog mogelijk te krijgen en input op te halen wat verder wenselijk is.

Inkomensondersteuning in 2023

In 2023 wordt landelijk een groot aantal maatregelen doorgevoerd;

- Vanaf 1 januari 2023 is het minimumloon verhoogd met 10%. Dit heeft ook effect op alle bijstandsuitkeringen en uitkeringen die daar aan verbonden zijn. De (netto) maandelijkse bijstandsuitkering voor een alleenstaande in de Participatiewet is daardoor gestegen met € 94,- naar een netto maandelijks hoogte van € 1.195,66.
- De (eenmalige) verhoging van de zorgtoeslag verhoogt het inkomen van de ontvangers met € 34,- per maand.
- Het energieplafond tempert, voor alle inwoners, de lasten die een huishouden kwijt is aan energiekosten.
- Vanaf de tweede helft van 2023[11] keren gemeenten ook een energietoeslag over het jaar 2023 uit. Deze zal naar verwachting € 800,- per huishouden bedragen[12].
- Om te voorkomen dat huishoudens door betalingsachterstanden grote schulden opbouwen is landelijk een Noodfonds opgezet, dat begin februari 2023 van start is gegaan. Hier kunnen mensen met een inkomen tot 200% van de bijstandsnorm ondersteuning aanvragen. Ook is er een landelijk noodfonds opgezet voor mensen die in schuldsaneringstrajecten zitten, zodat zij hun aflossingen kunnen blijven betalen en hun traject schuldenvrij kunnen afsluiten.

Door deze maatregelen verwacht het Nibud voor bijstandsgerechtigden in 2023, afhankelijk van de samenstelling van het huishouden, een koopkrachtstijging tussen de 5,2% en 8,1%[13].

[11] De nieuwe wet die dit regelt is nog in voorbereiding.
[12] De € 500,- die we in februari 2023 hebben toegevoegd aan de energietoeslag over 2022 wordt gefinancierd uit het budget voor de energietoeslag 2023.
[13] Nibud, persbericht 21 januari 2023 (www.nibud.nl/nieuws/2023-financieel-gezien-bijkomen).

4. Aanpak geldzorgen, armoede en schulden

4.1 Integraal werken

Armoede en schulden staan vaak niet op zichzelf. In veel situaties hangen armoede en schulden samen met problemen op andere leefgebieden. Daarom hanteren we een brede, integrale aanpak en kijken we welke hulp de inwoner in brede zin nodig heeft.
Waar nodig bieden we hulp en ondersteuning op meerdere leefgebieden. Ook zorgen we ervoor dat het totale aanbod van financiële ondersteuning bekend is bij professionals en op elkaar is afgestemd. In 2024 treedt naar verwachting de Wet aanpak meervoudige problematiek in het sociaal domein (Wams) in werking. Deze wet maakt het eenvoudiger voor verschillende professionals om integrale ondersteuning te bieden en biedt een juridische basis om gegevens over cliënten uit te wisselen.

Daarnaast verstevigen we de samenwerking binnen en buiten de gemeentelijke organisatie op aanpalende leefgebieden zoals (positieve) gezondheid, werk en inkomen, wonen (o.a. energietransitie) en jeugdzorg. Hierbij sluiten we aan bij bestaande initiatieven, zoals de integrale aanpak Positieve Gezondheid vanuit de GGD, de aanpak tegen eenzaamheid en de aanpak van laaggeletterdheid. We maken actief gebruik van (nieuwe) vindplaatsen, zoals de huisartsen, de kinderarts in het consultatiebureau, het jongerenwerk en scholen. Ook zetten we in op een meer outreachende werkwijze, waarbij we proactief contact opnemen met inwoners met een groter risico op armoede en onze hulp aanbieden. Hier zijn we via vroegsignalering al mee gestart.

4.2 Lokale kracht van Druten

De bestrijding van armoede en schulden gaat veel verder dan alleen de ondersteuning vanuit de gemeente, zoals inkomensondersteunende regelingen en schuldhulpverlening. De lokale kracht en betrokkenheid in gemeente Druten is groot. Juist in tijden van crisis staan organisaties in Druten voor elkaar klaar. Toen verschillende ondernemingen dicht moesten als gevolg van de coronamaatregelen, kreeg de Voedselbank bijvoorbeeld meteen hulp van onder andere kappers en monteurs die als vrijwilliger hun steentje bij wilden dragen tijdens deze crisis. We maken dankbaar gebruik van de lokale kracht en passie van onze inwoners en lokale organisaties. Mede dankzij hen kunnen inwoners van onze gemeente op heel veel plekken terecht voor hulp. Samen hebben we een breed en passend aanbod van regelingen en diensten gecreëerd waar onze inwoners gebruik van kunnen maken. Iedereen heeft een stukje van de puzzel en iedereen weet weer andere mensen te bereiken. Om een effectieve doorverwijzing te versterken maken we handig gebruik van de sociale kaart voor professionals, die momenteel in ontwikkeling is. Door integrale en lokale samenwerking zijn meer inwoners in beeld, is het hulpaanbod beter op elkaar afgestemd en kan de hulpvraag neergelegd worden bij de persoon of organisatie waar de inwoner zich het meest op zijn of haar gemak voelt.

Even belangrijk en onmisbaar zijn de vrijwillige burgerinitiatieven, bijvoorbeeld initiatieven die georganiseerd worden vanuit de kerken en moskee. Deze initiatieven staan vaak dichterbij de inwoners dan professionals. Ze kunnen daarom goede en preventieve ondersteuning bieden. Als gemeente onderkennen wij het belang van het informele circuit en de aanvullende deskundigheid van deze organisaties naast die van professionele organisaties. Ze zijn ook een bron van informatie over waar behoeftes liggen en wat inwoners juist als drempel ervaren.

Het is voor ons van ondergeschikt belang waar de inwoner zijn of haar geldzorgen aankaart. Onze lokale organisaties weten elkaar goed te vinden en verwijzen warm door. Zoals de Sociaal Economische Raad het verwoordt in haar rapport *Werken zonder armoede (2021)*: 'Any door goes' (‘iedere ingang is een goede ingang’).

Flankerend beleid

De hulp van lokale maatschappelijke organisaties en vrijwillige burgerinitiatieven zien we in het kader van dit beleidsplan als *flankerend beleid*. Hiermee bedoelen we organisaties en initiatieven die zich (onder andere) richten op mensen die weinig te besteden hebben. Vaak bestaat de hulp uit spullen of diensten. Voorbeelden van het flankerend (armoede)beleid zijn de Voedselwinkel en menstruatie-uitgiftepunten.
Ook initiatieven die niet alleen bedoeld zijn voor mensen met een laag inkomen maar hier wel regelmatig mee in aanraking komen, zoals het administratie- en formulierenteam van MeerVoormekaar, het informatiepunt digitale overheid, Stichting Over Rood (biedt hulp aan ondernemers) , Fibon (biedt financieel beheer voor ouderen) en initiatieven om de basisvaardigheden van onze inwoners te verbeteren, zoals een klik-en-tik cursus bij de bibliotheek, zien we als flankerend (armoede)beleid. Flankerend beleid wordt, al dan niet gesubsidieerd door de gemeente, uitgevoerd door samenwerkingspartners van de gemeente en niet door de gemeente zelf.
Lokale partners geven aan behoefte te hebben aan financiering en ruimte om goede ideeën die armoede en schulden tegengaan of verlichten uit te kunnen voeren. Te denken valt aan een kledingbank, speelgoedwerkplaats of plek om sportspullen uit te wisselen.

5. Nieuw beleid

Met de initiatieven in ons lokale beleid volgen we de programmalijnen van het Rijk. De programmalijn 'Geldzorgen' staat in het teken van opvangen van signalen, preventie en hoe we een laagdrempelige toegang realiseren voor onze ondersteuning. De lijn 'Armoede' gaat over directe financiële ondersteuning aan inwoners met een laag inkomen. Onder de lijn 'Schulden', tot slot, beschrijven we de nieuwe initiatieven en hoe we om willen gaan met huishoudens met (problematische) schulden. In dit hoofdstuk beschrijven we waar we in het armoede- en schuldhulpverleningsbeleid de nadruk op leggen en op welke aspecten we extra gaan inzetten.

5.1 Geldzorgen voorkomen en verlichten

Bij het thema geldzorgen zetten we in op verschillende preventieve activiteiten, zoals het benadrukken van het belang van een goede financiële opvoeding bij jonge ouders, het versterken van financiële educatie, meer aandacht voor basisvaardigheden, aandacht voor veranderingen in het inkomen bij levensgebeurtenissen zoals de geboorte van een kind of een scheiding, investeren in persoonlijk contact met onze inwoners en een zo laagdrempelig mogelijke dienstverlening.

Meer mensen met geldzorgen en (problematische) schulden eerder bereiken
Een van onze prioriteiten voor de ondersteuning van inwoners met geldzorgen is hen eerder te bereiken. Met een outreachende aanpak nemen we contact op met inwoners in wijken die een hoger risico op armoede hebben. Een dergelijke aanpak kost meer capaciteit dan (alleen) het reageren op signalen.

Ook passen we andere manieren toe om de doelgroep effectiever en sneller te bereiken, zoals de inzet van ervaringsdeskundigen, laagdrempelige toegang (bijvoorbeeld via WhatsApp) en begrijpelijke communicatie (bijvoorbeeld filmpjes over hoe je een regeling aanvraagt). De groep inwoners die te maken heeft met geldproblemen is zeer divers en niet alle toepassingen om ons bereik te verhogen zijn passend voor iedereen. De totale inzet op alle toepassingen leidt naar verwachting tot een hoger bereik van inwoners met geldproblemen.

We willen meer vindplaatsen van signalen benutten zoals signalen uit de wanbetalerslijst van het Centraal Administratie Kantoor (CAK). Het CAK houdt een lijst bij van inwoners die hun zorgverzekering zes maanden of langer niet hebben betaald. De gemeente wil deze wanbetalers outreachend hulp aan te bieden. Maar ook hebben we aandacht voor signalen over jongeren met schulden via de jongerenwerkers van MeerVoormekaar en gaan we signalen benutten die we van de Rechtbank ontvangen in het kader van de pilot Schuldenaanpak Rechtbank Gelderland.

Intensiveren van Vroegsignalering van schulden
We willen meer inwoners met beginnende betaalproblemen vinden en snel passende hulp aanbieden. Vroegsignalering vanuit de gemeente naar aanleiding van signalen over achterstanden bij vaste lasten partners wordt door inwoners positief ontvangen mits onze bedoeling goed wordt uitgelegd. De meeste acceptatie gebeurt als we telefonisch of persoonlijk contact hebben. We willen daarom meer signalen outreachend gaan oppakken. Landelijke monitorcijfers laten zien dat huisbezoeken en bellen het vaakst leiden tot contact. Het Rijk wil vanaf 2023 structurele financiering beschikbaar maken voor het intensiveren van deze werkwijzen. Hierbij maken we gebruik van de opgedane kennis over een effectieve aanpak van signalen. De vrijwilligers van Schuldhulpmaatje betrekken wij bij de afhandeling van signalen via huisbezoeken.

We onderzoeken of aansluiting op de Nederlandse Schuldhulp Route/Geldfit kan bijdragen aan ons doel om het bereik van mensen met geldzorgen te vergroten. De Nederlandse Schuldhulproute (NSR) en Geldfit helpen mensen met (risico op) financiële problemen bij het vinden van passende hulp via een website en 0800-8115. Dat kan hulp van professionals zijn, van vrijwilligers zoals Schuldhulpmaatje of Fibon, of zelfhulp via het Nibud. Ook steeds meer schuldeisers, werkgevers en maatschappelijke organisaties sluiten zich aan om zo mensen gericht te kunnen doorverwijzen naar passende, lokale ondersteuning.

Het voorkomen van geldproblemen bij levensgebeurtenissen
Grote veranderingen zoals 18 jaar worden, zelfstandig gaan wonen, ziekte, het krijgen van een kind, echtscheiding, het bereiken van de AOW-leeftijd, het overlijden van een partner of het verliezen van werk zijn van invloed op de financiële situatie van onze inwoners. Zo'n gebeurtenis kan ervoor zorgen dat men moeilijker rond kan komen en vereist vaak een verandering in financieel gedrag. Daarnaast kan het recht op ondersteuning vanuit de overheid veranderen of vervallen. De gemeente en haar samenwerkingspartners helpen ook bij een dergelijke verandering in de leefsituatie. Bijvoorbeeld met voorlichting in de Maas- en Waler, budgetadviesgesprekken, hulp bij belastingformulieren en door te helpen met het organiseren van de financiën.

Aandacht voor financiële problemen in Kansrijke Start 0-1000 dagen
Met het programma Kansrijke Start hebben we extra aandacht voor de eerste 1000 dagen van het leven van een kind. Door (aanstaande) ouders in een kwetsbare situatie beter te ondersteunen bij het ouderschap en te investeren in een goede start voor elk kind, bouwen we aan het fundament van gezondere generaties, waarin meer gelijkheid is, waar iedereen zijn of haar talenten kan ontwikkelen en iedereen de kans krijgt op een gezond en gelukkig leven. Voor ouders met een krappe portemonnee is geld de belangrijkste zorg. In onze lokale aanpak Kansrijke Start is aandacht voor armoede als oorzaak van gezondheidsverschillen. We onderzoeken of en zo ja hoe aandacht voor financiële opvoeding meegenomen kan worden in deze aanpak. We richten ons ook op de professionals die betrokken zijn bij het gezin en leren hen kinderarmoede te signaleren en door te verwijzen naar passende hulp.

Financiële educatie versterken
Leren omgaan met geld en het regelen van geldzaken vormt een belangrijk speerpunt in onze aanpak van armoede en schulden. Hierdoor krijgen kinderen al van jongs af aan een besef van geld, kunnen zij de consequenties van hun uitgaven beter inzien en kunnen zij in algemene zin verstandigere geldkeuzes maken. Voor basisschoolkinderen continueren we het Zakgeldproject waarbij hun financiële vaardigheden getraind worden en waarbij ook ouders expliciet betrokken worden. We versterken de financiële educatie op middelbare scholen, bijvoorbeeld bij de overgang van 17 naar 18 jaar.

Goede voorlichting tijdens het opgroeien leidt ertoe dat in alle levensfases betere financiële keuzes kunnen worden gemaakt en dat onze inwoners beter in staat zijn hun eigen geldzaken te regelen. Een andere vorm van financiële educatie is voorlichting over hoe criminelen misbruik maken van jongeren. Bijvoorbeeld doordat zij jongeren vragen als geldezel en de jongeren helpen bij het witwassen van crimineel geld. We wijzen onze jongeren erop dat dit snelle geld grote consequenties kan hebben en maken hen bewust van het risico van (geld)criminaliteit.

Basisvaardigheden van inwoners vergroten
Uit onderzoek komt naar voren dat schulden relatief vaak samenhangen met laaggeletterdheid en/of een gebrek aan basisvaardigheden zoals rekenen of omgaan met een computer. Ook is de gezondheid van laaggeletterden gemiddeld slechter. Dat leidt er

ook toe dat zij een grotere kans hebben op financiële problemen[14]. Daarbovenop is laaggeletterdheid een probleem wat generatie op generatie wordt doorgegeven[15]. We zetten daarom in op het vergroten van basisvaardigheden van inwoners met als doel meer zelfredzaamheid te stimuleren en meer grip op hun geldzaken. Bijvoorbeeld via het regionaal uitvoeringsplan '*bevorderen basisvaardigheden bij volwassenen'* om de laaggeletterdheid bij ouders terug te dringen.

We werken aan een werkgeversaanpak omdat juist laaggeletterden op het werk meer problemen ervaren dan andere medewerkers. Zo is het bekend dat deze groep oververtegenwoordigd is onder de medewerkers die te maken krijgen met loonbeslaglegging. Regionaal wordt een filmpje ontwikkeld gericht op HR-managers waarmee we dit onderwerp verder op de kaart willen zetten. We wijzen werkgevers ook actief op het landelijke programma Tel mee met Taal, een rijkssubsidie specifiek voor werkgevers. Werkgevers kunnen deze subsidie aanvragen voor extra scholingsaanbod op het gebied van basisvaardigheden voor hun medewerkers.

Samenwerking via armoedeplatform

In Druten werken maatschappelijke organisaties op individueel niveau goed samen en kan men effectief naar elkaar doorverwijzen. Naast samenwerking op dit individuele casusniveau is er behoefte aan samenwerking rondom de hulp aan mensen met geldzorgen. We investeren in een intensievere samenwerking en verbinding met lokale maatschappelijke organisaties. Dit doen we door de realisatie van een nader op te richten platform, waarbij lokale maatschappelijke partners, onder regie van de gemeente, ervaringen, kennis en kansen uitwisselen. Daarnaast leidt het platform tot meer persoonlijk contact en persoonlijke kennismaking. Voor de jaren 2023, 2024 en 2025 willen we jaarlijks € 5.000,- beschikbaar stellen om deze samenwerking op te zetten met als doel het bereik naar inwoners te vergroten.

5.2 Armoede bestrijden

Verlichten van armoede voor kinderen en jongeren

Kinderen en jongeren hebben geen invloed op hun gezinssituatie, de oorzaken en oplossingen van armoede, maar dragen mogelijk wel de negatieve gevolgen ervan hun hele leven mee. Opgroeien in armoede kan bijdragen aan een belemmering van hun ontwikkeling, hun gezondheid en hun kansen. In deze paragraaf zetten we uiteen hoe we de gevolgen van armoede voor kinderen en jongeren verlichten en hoe we proberen om de cirkel van (intergenerationele) armoede te doorbreken door middel van preventie.

Kinderen in (langdurige) armoede worden niet alleen ondersteund door voorzieningen die specifiek gericht zijn op kinderen. Zij worden ook geholpen doordat hun ouders betere basisvaardigheden leren, gebruik maken van de inkomensondersteunende voorzieningen die voor hen beschikbaar zijn, hun (geld)administratie op orde hebben en geen schulden hebben of, als er al schulden zijn ontstaan, schulden hebben die beheersbaar zijn. Alle uitgangspunten in dit beleidsplan dragen daarom ook bij aan het verminderen van kinderarmoede.

Naast het bieden van de nodige voorzieningen om 'gewoon mee te kunnen doen', zoals het Kindpakket (zie paragraaf 2.2), investeren we in manieren om kinderen die in armoede opgroeien meer perspectief te bieden. Een van de manieren waarop we dit doen is een goede financiële educatie van jongs af aan, zoals beschreven in paragraaf 5.1. Een andere manier om kinderen en jongeren meer perspectief te bieden is door hen kennis te laten maken met een werkcultuur. Werk is een belangrijke manier om structureel uit de

---

14 GGD Gelderland-Zuid. (2022, 9 mei). *Laaggeletterdheid.* https://ggdgelderlandzuid.nl/professionals/scholen/laaggeletterdheid/

15 Movisie (2022, 2 februari). *'Leer lezen en schrijven voor een mooie toekomst'*. https://www.movisie.nl/artikel/leer-lezen-schrijven-mooie-toekomst

armoede te ontsnappen. Niet alle kinderen zijn echter van huis uit gewend dat hun ouders of mensen in hun directe omgeving werken. Sommige kinderen zijn daardoor niet of nauwelijks bekend met de (Nederlandse) werkcultuur. Ook worden sommige kinderen van huis uit minder gestimuleerd om hun best te doen op school en hun talenten te ontplooien, bijvoorbeeld omdat ouders laaggeletterd zijn, de Nederlandse taal niet machtig zijn, of zelf nooit een opleiding voltooid hebben. Als het gaat om leren wat werken is, welk type werk bij je past en welke voordelen, anders dan geld, werken brengt, heeft het onderwijs een belangrijke rol. Scholen voor voortgezet onderwijs zijn verplicht om Loopbaanoriëntatie en Begeleiding (LOB) op te nemen in hun curriculum, waardoor leerlingen meeloopstages doen en zich oriënteren op vervolgopleidingen. Ook via projecten waarin kennis wordt gemaakt met techniek, zoals het Tech-Lokaal of bedrijfsbezoeken, komen kinderen en jongeren al vroeg in aanraking met het concept 'werk' . Via het stimuleren van de werkcultuur krijgen kinderen en jongeren de kans hun talenten te ontplooien. Voor kinderen en jongeren die opgroeien in armoede kan dit de eerste stap zijn om uit de armoede te ontsnappen.

Participatie onder volwassenen stimuleren

In paragraaf 2.2 en paragraaf 5.1 hebben we toegelicht wat we doen om armoede bij kinderen en jongeren tegen te gaan. Een ander belangrijk speerpunt binnen het armoedebeleid is het stimuleren van participatie van volwassenen. We weten dat sport en cultuur vaak een van de eerste dingen zijn die financieel niet meer kunnen op het moment dat een inwoner een inkomen heeft of krijgt op bijstandsniveau. De gemeente is verantwoordelijk voor de participatie van haar inwoners en vindt dat het voor al haar inwoners mogelijk moet zijn om deel te nemen aan sport en cultuur. Onze doelen en wensen op het gebied van bijvoorbeeld sport en preventie hangen sterk samen met het beschikken over voldoende geld. Zo wordt in het lokaal sportakkoord en het lokaal preventieakkoord een gebrek aan financiële middelen als grote risicofactor benoemd waarom mensen niet (kunnen) meedoen. Het lokaal sportakkoord gaf een voorzet voor een financiële regeling voor participatie van volwassenen: *Zo mogelijk realiseren van een financiële regeling voor volwassenen waardoor kwetsbare doelgroepen zonder financiële drempel kunnen (gaan) sporten.*

Met ons minimabeleid willen we de financiële drempel om te participeren waar mogelijk weghalen. Het hebben van weinig geld heeft namelijk invloed op andere levensterreinen. Sport en cultuur dragen bij aan gezondheid en sociale contacten en hebben een preventieve werking op sociale problemen zoals eenzaamheid, overgewicht en overlast. Daarom sluiten we met een tweejarige pilot aan bij het Volwassenenfonds Sport en Cultuur. Hierdoor wordt sport- en cultuurparticipatie ook financieel mogelijk voor volwassenen, die veel baat hebben bij (meer) participatie.

Maatwerk in het kader van energiecrisis voortzetten

Ondanks generiek landelijk beleid, zoals beschreven in paragraaf 2.3, wordt het risico dat bepaalde huishoudens (tijdelijk) financieel in de knel komen steeds groter. Vanuit de rol van de lokale overheid -voorkomen dat inwoners onder het bestaansminimum zakken- vraagt dit steeds vaker om intensief maatwerk richting inwoners. Vanuit een tijdelijke inkomensterugval kunnen inwoners, door groeiende betalingsachterstanden, ook sneller in situaties komen van problematische schulden en daardoor onder het bestaansminimum terecht komen. Dit geldt ook voor inwoners die tot dusver, qua inkomen en vermogen, een aanzienlijke afstand hadden tot het bestaansminimum en niet of nauwelijks een beroep hoefden te doen op financiële ondersteuning vanuit de (lokale) overheid.

Maatwerk bestaat onder andere uit het bieden van budgetadvies zodat inwoners meer inzicht krijgen in hun inkomsten en uitgaven. Budgetadvies en hulp met schulden kan onafhankelijk van het inkomen van de inwoner geboden worden. Een andere vorm van maatwerk is de mogelijkheid van consulenten om zich te beroepen op een 'hardheidsclausule': In bijzondere situaties, waarbij allerlei individuele omstandigheden

worden meegewogen, kunnen consulenten afwijken van de beleidsregels. Een voorbeeld hiervan zijn huurders die geen eigen energiecontract hebben maar bij wie in de huur een component voor energiekosten is opgenomen.
Tot slot continueren we in het kader van maatwerk de mogelijkheid van een gedeeltelijke toekenning van de energietoeslag voor huishoudens die net iets boven de grens van 120% van de bijstandsgrens zitten (max €100 per maand hoger)

Extra inzet op verlichting van langdurige armoede
Huishoudens die langdurig (langer dan 3 jaar) op een laag inkomensniveau leven ervaren de meeste nadelige gevolgen van armoede. Ook hebben zij minder perspectief op verbetering van het inkomen. Deze groep inwoners ondersteunen we door middel van de individuele inkomenstoeslag, die beschikbaar is voor huishoudens die langdurig van een laag inkomen moeten rondkomen. Bij huishoudens met een langdurig laag inkomen is vaak geen geld voorhanden om noodzakelijke of onverwachte kosten op te vangen, bijvoorbeeld wanneer een apparaat in huis stuk gaat. Vanuit de Participatiewet worden inwoners geacht hiervoor te reserveren en geld achter de hand te houden voor het vervangen van huishoudelijke apparaten. Het is echter de vraag of deze verwachting nog realistisch is gezien de huidige kostenstijgingen. Om deze huishoudens een financieel steuntje in de rug te geven, realiseren we een regeling huishoudelijke apparaten (‘witgoedregeling’) om huishoudelijke apparaten zoals een koelkast, fornuis of wasmachine, te vervangen. Hierbij nemen we een voorbeeld aan de regeling huishoudelijke apparaten van gemeente Wijchen.

Kwijtschelding lokale lasten verruimen
De mogelijkheden tot kwijtschelding van gemeentelijke belastingen liggen vast in een strikte landelijke richtlijn. Onlangs is hierin de mogelijkheid gecreëerd dat ook huishoudens met een beperkt spaartegoed (tot € 2.000,-, nog ruim onder het vermogen dat huishoudens binnen de Participatiewet mogen hebben) in aanmerking komen voor kwijtschelding. De mogelijkheid om deze vermogensgrens op te hogen gaan we (met terugwerkende kracht) vanaf 2023 benutten.

Verruimen toegang tot inkomensondersteuning
Niet iedereen met betalingsproblemen of schulden komt in aanmerking voor directe financiële ondersteuning vanuit de gemeente. Je hoeft immers niet per se een laag inkomen te hebben om in betalingsproblemen terecht te komen of schulden te hebben. Voor mensen in een schuldregelingstraject geldt in een aantal gevallen ook dat zij formeel (net) boven de inkomensnorm uitkomen, terwijl zij de facto over hetzelfde inkomen beschikken als mensen in de bijstand. Dit wordt veroorzaakt doordat in de berekening van het ‘Vrij Te Laten Bedrag’ van het inkomen (alles daarboven is voor de aflossing van de schulden) een correctie wordt uitgevoerd voor o.a. huur- en zorgtoeslag. Deze toeslagen worden bij mensen in de bijstand, formeel, niet tot hun inkomen gerekend. Aangezien deze mensen de facto wel van een gelijksoortig bedrag dienen rond te komen zodra hun schuldregelingstraject start, willen we voortaan ook deze groep generiek[16] aanspraak laten maken op de regelingen die wij kennen voor huishoudens met een laag inkomen.

5.3 Schulden oplossen

Pauzeknop
Landelijk is de pauzeknop in ontwikkeling. Dit is een instrument waardoor inwoners die in de schuldhulpverlening belanden voor een bepaalde tijd geen nieuwe incasso’s of aanmaningen van schuldeisers ontvangen. Hun schulden worden bevroren. Pas als met een hulpverlener een betalingstraject is gevonden om van de problemen af te komen, moeten zij hun achterstallige rekeningen betalen. Het doel is tweeledig: zorgen dat achterstanden niet verergeren en rust creëren. Het aantal en de diversiteit van

[16] In de praktijk wordt nu in bepaalde gevallen de hardheidsclausule toegepast. Een generieke regel maakt de dienstverlening en communicatie hierover aanmerkelijk eenvoudiger.

organisaties in de schulden- en incassoketen is groot. Daarmee is ook de behoefte ontstaan om waar mogelijk met één druk op de knop de incasso tijdelijk te stoppen en daarmee schuldeisers en incassobureaus tijdelijk op afstand te houden. Dit om schuldenrust te creëren bij onze inwoners, ondernemers en ZZP-ers.

Zolang de pauzeknop er nog niet is maken onze schuldhulpverleners gebruik van bestaande instrumenten om uitstel van betaling te krijgen. Enkele voorbeelden daarvan zijn:

- Afspraken in het overheidsconvenant met de Belastingdienst, Centraal Administratie Kantoor (CAK), Centraal Justitieel Incassobureau(CJIB), Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO), Sociale Verzekeringsbank (SVB) en Uitvoeringsinstituut. Werknemersverzekeringen (UWV)
- De noodstopprocedure van het CJIB wat uitstel van betaling voor verkeersboetes en strafrechtvorderingen mogelijk maakt.
- Het UWV dat een coulanceregeling hanteert waarbij uitstel van betaling wordt verleend.

Aansluiting op Verwijsindex Schuldhulpverlening

We zijn binnenkort als gemeente aangesloten op de Verwijsindex Schuldhulpverlening (VISH). Met VISH kan een gemeente op een veilige manier aan deurwaarders doorgeven dat iemand schuldhulp krijgt. Deurwaarders checken het systeem voor ze op pad gaan om beslag te leggen. De verwachting is dat deurwaarders afzien van beslag als iemand schuldhulp krijgt. VISH zorgt voor snelle schuldrust bij mensen met schulden. Ook voorkomt het onnodig oplopende deurwaarderskosten.

Halvering aflossingstermijn

De ontwikkelingen rond schuldhulpverlening volgen elkaar snel op. De Tweede Kamer heeft op 24 januari 2023 het wetsvoorstel tot wijziging van de Wet schuldsanering natuurlijke personen (Wsnp) aangenomen, met daarin de verkorting van de aflossingstermijn van 36 maanden naar 18 maanden in de wettelijke schuldsanering. In navolging hiervan zullen ook de minnelijke schuldregelingen verkort gaan worden in lijn met de duur van de wettelijke trajecten. Als de Eerste Kamer instemt met het wetsvoorstel zal de wijziging waarschijnlijk op 1 januari 2024 ingaan. De voorgenomen halvering van de doorlooptijd van schuldregelingen moet sneller leiden tot perspectief voor inwoners met schulden.
De wijziging heeft gevolgen voor onze lokale uitvoering van de schuldhulpverlening. Zeker als er overgangsrecht komt voor lopende of nog af te sluiten schuldregelingen tot januari 2024. Ook vraagt het extra aandacht voor begeleiding en nazorg tijdens en na de schuldregeling om uitval tijdens een schuldhulpverleningstraject te voorkomen en terugval tegen te gaan. Onze schuldhulpverleners zorgen zelf voor de stabilisatiefase en kunnen gedurende de (verkorte) schuldregeling inwoners blijven begeleiden en nazorg bieden. Ook gaan we onderzoeken in hoeverre budgetcoaches, budgetcursussen en budgetbeheer kunnen bijdragen aan het vergroten van de financiële zelfredzaamheid.
Zoals de minister aangeeft in haar kamerbrief[17], levert een verkorting van een schuldregeling alleen wat op als het lukt om terugkeer in de problematische schulden in de toekomst te voorkomen.
De verwachte toename van aanvragen voor een schuldregeling zal formatieve gevolgen hebben. Het Rijk stelt structureel vanaf 2023 extra middelen beschikbaar (40 miljoen) om de extra toestroom op te vangen.

[17] https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/kamerstukken/2023/02/03/stand-van-zaken-implementatieplan-aanpak-geldzorgen-armoede-en-schulden/stand-van-zaken-implementatieplan-aanpak-geldzorgen-armoede-en-schulden.pdf

6. Harmonisatie in beide gemeenten

Vanaf de ambtelijke fusie in 2018 is er de bestuurlijke wens om beleid en dienstverlening te harmoniseren. Deze wens speelt ook op het terrein van armoede en schuldhulpverlening, waarbij een belangrijk doel is om de ambtelijke organisatie zo effectief en efficiënt mogelijk in te zetten.

Harmoniseren heeft consequenties voor;

1. Beleid en regelgeving: zoveel mogelijk dezelfde verstrekkingen aan dezelfde doelgroep onder gelijke voorwaarden in beide gemeenten.
2. Onderhoud, ondersteuning en ontwikkeling van deze regelgeving door middel van beleidscapaciteit.
3. Organisatorische inbedden van dienstverlening: zoveel mogelijk gelijke inzet van formatie (omvang, schalen, concrete functie-inhoud), wijze van aansturen en verbinding met betrokken consulenten.

Ambtelijk uitgangspunt is om bestaand beleid te harmoniseren naar de voorwaarden van de gemeente met de ruimste regeling. Een ruimere regeling houdt in dat meer inwoners ervoor in aanmerking kunnen komen. Daardoor heeft harmonisatie op de hierboven genoemde onderdelen voor beide gemeenten meerjarige financiële en formatieve consequenties.

Als gemeente Wijchen en Druten streven we dezelfde doelen na en bedienen we dezelfde doelgroepen. Schuldhulpverlening is in de afgelopen jaren reeds verregaand geharmoniseerd in beide gemeenten. In de afgelopen jaren zijn bijvoorbeeld stappen gezet waarmee het beleid voor schuldhulpverlening en Vroegsignalering praktisch geheel is geharmoniseerd. De focus daar ligt nu op de organisatorische inbedding.

Qua armoedebeleid zijn de regelingen voor de zorgverzekering, chronisch zieken en de studietoeslag geharmoniseerd op beleidsniveau; de organisatorische inbedding van deze regelingen verschilt per gemeente. Dit geldt eveneens voor de meer recente initiatieven in het kader van energie-armoede (energietoeslag en ‘energiefixers’). Bij nieuw beleid streven we naar beleidsharmonisatie. We zien beleidsharmonisatie niet als doel op zich, maar het signaal hiertoe vanuit onze consulenten en maatschappelijke partners wordt steeds luider. Daarnaast draagt harmonisatie bij aan een effectievere en efficiëntere inzet van het ambtelijk apparaat.

Met voorstellen in dit beleidsplan brengen we de harmonisatie dichterbij.
Het harmoniseren van beleid heeft wel tijd nodig. We werken hier gefaseerd naartoe. Daarbij geven we prioriteit aan de harmonisatie van regelingen (‘wat bieden we’), zodat de beschikbare ondersteuning voor inwoners van Druten en Wijchen zoveel mogelijk gelijk wordt. Met oog op harmonisatie nemen wij bijvoorbeeld voor de witgoedregeling een voorbeeld aan de witgoedregeling van de gemeente Wijchen.

In de beleidsplannen voor Wijchen en Druten staan voorstellen om de individuele inkomenstoeslag en de regeling huishoudelijke apparaten te harmoniseren. Op de regelingen voor maatschappelijke participatie van kinderen en volwassenen spelen verschillende lokale wensen. Hierdoor is er op dit moment geen harmonisatie mogelijk op de uitvoering en de beschikbare ondersteuning voor de maatschappelijke participatie van kinderen en volwassenen. In Wijchen is voorgesteld de geldterugregeling voor volwassenen op te hogen, in Druten wordt voorgesteld een tweejarige pilot te starten met het Volwassenenfonds Sport en Cultuur. De resultaten van deze pilot worden met elkaar gedeeld en afhankelijk daarvan wordt de maatschappelijke participatie van volwassen, indien haalbaar en wenselijk, in de toekomst op geharmoniseerde wijze vormgegeven.

De voor- en nadelen van de uitvoering van het armoede- en schuldhulpverleningsbeleid in beide gemeenten brengen we begin 2025 in kaart. Daar nemen we ook de organisatie en inrichting van de dienstverlening naar onze inwoners in mee. De conclusies daarvan leggen we in het derde kwartaal 2025 aan de gemeenteraad voor.

7. Financiële paragraaf

7.1 Schuldhulpverlening en preventie

De financiële consequenties voor de beschreven initiatieven binnen schuldhulpverlening en preventie kunnen worden gedekt uit de lopende begroting. Hieronder staat het meerjarige bestedingsplan en een overzicht van de beschikbare budgetten op basis van de begroting. De verwachting is dat het meerjarige tekort gedekt kan worden uit de extra middelen die nog beschikbaar komen vanuit het Rijk in de komende meicurculaire 2023.

Tabel 4: Bestedingsplan Schuldhulpverlening en preventie				
	2023	2024	2025	2026
Basisbudget (inzet Plangroep)	€50.435	€ 52.191	€53.991	€55.614
Subsidie Sterker	€19.802	€19.802	€19.802	€19.802
Zakgeldproject	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000
Schuldhulpmaatje	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000
Stichting vrienden van Fibon	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000
Voorlichting kalender	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000
Preventiemedewerker Schuldhulpverlening	€ 18.777	€ 19.171	€19.632	€20.103
Uitvoerend team Vroegsignalering (MeerVoormekaar)	€ 10.519	€ 10.000	€10.000	€10.000
RIS Inforing (software)	€ 4.380	€ 4.380	€ 4.380	€ 4.380
Totaal	**€115.913**	**€117.544**	**€119.805**	**€121.899**
Beschikbaar budget 2023 t/m 2026	€107.524	€110.137	€112.871	€115.393
**Extra budget Schuldhulpverlening dec middelen 2022 (meicurculaire 2023)	€12.500	PM	PM	PM

7.2 Armoedebeleid

Bestaand beleid

De gemeenteraad heeft een structureel budget beschikbaar gesteld voor armoedebestrijding. In 2022 was voor armoedebestrijding € 309.440 begroot. Dit bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd. Voor 2023 is naast het structurele bedrag incidenteel € 112.500 beschikbaar voor armoedebeleid. Dit incidentele bedrag bestaat deels uit de €100.000 die via amendement beschikbaar is gesteld voor het armoedebeleid en deels uit een overheveling vanuit de Decembercirculaire 2022.[18]. De financiële middelen voor armoedebeleid worden ingezet voor de verschillende inkomensondersteunende regelingen van de gemeente in het kader van haar ondersteuning aan inwoners met een laag inkomen. De kosten voor de (directe) financiële ondersteuning die wij bieden aan huishoudens met een laag inkomen worden jaarlijks bij de begroting geschat op basis van landelijke cijfers over groei of afname van de doelgroep. De uitgaven voor de collectieve zorgverzekering, de energietoeslag en de kwijtschelding gemeentelijke belastingen worden apart begroot (zie ook bijlage c).
Via subsidie ondersteunt de gemeente daarnaast Stichting Leergeld, die het kindpakket uitvoert[19] en de Voedselbank[20].

We zien een stijgende lijn in de uitgaven aan inkomensondersteunende regelingen. Ook zien we dat we in

[18] Voor het eerste onderdeel bestaat geen verplichting om het hele bedrag uit te geven in 2023 en eventueel kan hier in 2024 ook nog een beroep op gedaan worden.
[19] Tussen 2023 en 2026 bedraagt deze subsidie €60.000-€65.000, afhankelijk van de afspraken en activiteiten in dat jaar.
[20] Voor subsidie aan de Voedselbank is €5.000 per jaar begroot.

verhouding steeds meer inwoners zonder bijstandsuitkering, maar met een laag inkomen, bereiken. In 2022 zijn de uitgaven voor het armoedebeleid bijna € 45.000 hoger dan begroot. Gezien de stijgende lijn in bereik en uitgaven is het aannemelijk dat deze vraag structureel is en dat het huidige begrote meerjarenbudget opgehoogd moet worden. We schatten de extra uitgaven aan inkomensondersteunende regelingen op € 50.000 per jaar.

In hoofdstuk 2.2. 'ondersteuning aan chronisch zieken' is toegelicht dat de uitgaven voor de compensatieregeling vanwege een beleidswijziging sterk gedaald zijn. De onderbenutting van het budget op deze compensatieregeling zetten we daarom structureel in om de extra uitgaven aan inkomensondersteunende regelingen op te vangen.

Tabel 5: Begrote uitgaven armoedebeleid (bestaand beleid)				
	2023	2024	2025	2026
Inkomensondersteuning/Regelingen	€426,613	€321,966	€330,015	€337,275
Collectieve ziektekostenverzekering	€137,425	€119,190	€122,170	€124,858
Kwijtschelding gemeentelijke belastingen	€60,979	€62,503	€64,066	€65,475
Totaal	**€ 625.017**	**€ 503.659**	**€ 516.251**	**€ 527.608**

De specifieke kosten die extra voortvloeien uit de beschreven initiatieven en doelen uit de beleidsplan worden in onderstaande tabel geschat.

Tabel 6: Overzicht structurele budgetvraag				
Verstrekkingen	2023	2024	2025	2026
Leveren maatwerk energiearmoede	P.M.	-	-	-
Regeling huishoudelijke apparaten	€ 10.350	€ 10.350	€ 10.350	€ 10.350
(Pilot) Volwassenenfonds (2 jaar)*	€ 15.000	€ 15.000	P.M.	P.M
Platform armoede realiseren	€5.000	€5.000	€5.000	-
Ophogen budget bestaand beleid	€50.000	€50.000	€50.000	€50.000
Verhogen bereik verstrekkingen	-	€44.383	€44.383	€44.383
Subtotaal Verstrekkingen	**€ 80.350**	**€ 124.733**	**€ 109.733**	**€ 104.733**
Beschikbare dekking				
Amendement armoedebeleid	€ 100.000			
Middelen dec.circ. 2022	€ 12.500			
Onderbenutting budget compensatieregeling	€50.000	€50.000	€50.000	€50.000
Dekking pilot Volwassenenfonds vanuit lokaal sportakkoord	€ 7.500			
Totaal beschikbaar	**€ 170.000**	**€50.000**	**€50.000**	**€50.000**
Formatie				
Leveren maatwerk energiearmoede	P.M.	-	-	-
Aanvragen huishoudelijke apparaten	€2.000	€3.000	€3.000	€3.000
Aanvragen volwassenenfonds	€1.000	€1.000	P.M.	P.M.
Verwerken extra aanvragen verhoogd bereik	€2.000	€4.000	€4.000	€4.000
Ondersteuning beleidsteam Werk en Inkomen	€3.000	€5.000	€5.000	€5.000
Beleidscapaciteit armoedebeleid	€18.000	€35.000	€35.000	€35.000
Subtotaal formatie	**€26.000***	**€48.000**	**€47.000**	**€47.000**
Saldo beschikbaar (+ /tekort -) **Te verwerken in Perspectiefnota**	**+ € 63.650**	**-€ 122.733**	**-€ 106.733**	**-€ 101.733**

** Gezien de startdatum van 1 juli 2023 worden deze kosten voor 2023 geschat op €8.000,-*

De beschikbare middelen voor 2023 zijn vooralsnog voldoende. De extra benodigde structurele meerjarige middelen voor 2024 ad €122.733,-, 2025 ad €106.733,- en 2026 ad €101.733.- verwerken we in de komende Perspectiefnota 2023.

Leveren maatwerk energiearmoede
De mogelijke kosten in 2023 voor 'Leveren maatwerk energie-armoede' (in de tabel aangemerkt als PM*) willen wij dekken uit de gemaakte reservering van €100.000,- in de lopende begroting voor 2023. De overige kosten zullen indien noodzakelijk worden opgevoerd in de Perspectiefnota 2023.

Regeling huishoudelijke apparaten
We schatten de kosten van de regeling huishoudelijke apparaten op € 10.350 per jaar.
Voor deze schatting maken we onder andere gebruik van het bereik van deze regeling in gemeente Wijchen.

Pilot Volwassenenfonds Sport en Cultuur
De kosten voor de tweejarige pilot met het Volwassenenfonds Sport en Cultuur schatten we op € 30.000 (€15.000 per jaar). Voor deze schatting maken we onder andere gebruik van het bereik van deze regeling in gemeenten van dezelfde grootte. Een gedeelte van de kosten van de pilot wordt in 2023 gedekt uit het Lokaal Sportakkoord (€7.500). De afhandeling van de aanvragen Volwassenfonds ligt bij het Volwassenenfonds zelf, waardoor de gevolgen voor formatie van deze pilot beperkt zijn.

Platform armoede realiseren
We schatten de kosten om een platform armoede in te richten, waarin we samenwerken met maatschappelijke partners met als doel het bereik naar inwoners te vergroten, op €5.000 per jaar voor de jaren 2023, 2024 en 2025.

Voor het leveren van maatwerk energiearmoede, de regeling huishoudelijke apparaten, de pilot Volwassenenfonds en het platform armoede gaat het om nieuw beleid waarvan de kosten vooraf niet precies in te schatten zijn.

Verhogen bereik verstrekkingen
De wens vanuit het armoedebeleid is om het bereik van de regelingen te vergroten, waardoor we meer huishoudens met een laag inkomen kunnen ondersteunen. We schatten de extra uitgaven aan het verhogen van het bereik van inkomensondersteunende regelingen op € 44.383 per jaar.

Formatie
In Druten is het aantal aanvragen voor inkomensondersteuning sterk gestegen in de afgelopen jaren (2020: 666 aanvragen, 2021: 852 aanvragen, 2022: 1052 aanvragen, exclusief energietoeslag). In de formatiebehoefte moet ook worden meegewogen dat het afwijzen van aanvragen ook formatie kost, maar niet terug te zien is in de uitgaven voor regelingen. De acties in dit beleidsplan zijn ook bedoeld om het bereik van onze regelingen te vergroten. Beide ontwikkelingen (stijging van het aantal aanvragen en wens om bereik van regelingen te vergroten) vragen om meer structurele formatie op zowel beleids- als uitvoeringsniveau. Daarnaast stellen we nieuw beleid voor met bijbehorende formatieve consequenties.

De invulling van het armoede- en schuldhulpverleningsbeleid voor Druten maakt het tekort aan beleidscapaciteit binnen het team Werk en Inkomen zichtbaar. Naast de inzet die het team afgelopen drie jaar heeft moeten doen voor de verschillende crises, ontbrak al langer de basiscapaciteit voor armoedebeleid. Voor het vormgeven en onderhouden van deze beleidstaken dient deze capaciteit ingevuld te worden. Dit betekent een uitbreiding van de totale WDW-beleidscapaciteit op Werk en Inkomen. Benodigd voor structureel staand beleid is 0,4 fte S10 à € 35.000.

BIJLAGEN

A. Huishoudens met laag inkomen in Druten
B. Gebruik per regeling (2018 – 2022)
C. Vroegsignalering – evaluatie Druten 202

Bijlage A - Huishoudens met een laag inkomen in Druten

Bron: CBS Statline

Jaar	Absolute aantallen*				Percentage van totaal			
	tot 101%	*tot 110%*	*tot 120%*	*Tot 130 %*	*tot 101%*	*tot 110%*	*tot 120%*	*tot 130 %*
2011	300	500	800	1000	4,3	7,4	11,0	14,1
2012	300	500	800	1000	4,8	7,5	11,1	14,4
2013	300	500	800	1000	4,3	7,6	11,0	14,6
2014	400	600	900	1100	5,0	8,4	12,0	15,1
2015	400	600	900	1100	4,9	8,3	11,9	15,0
2016	400	600	900	1100	5,2	8,5	11,7	14,2
2017	400	600	900	1100	4,8	8,3	11,7	14,6
2018	300	600	900	1100	4,5	7,9	11,3	14,0
2019	300	600	800	1000	4,3	7,3	10,7	13,4
2020	300	600	800	1000	4,2	7,2	10,3	12,9
2021**	300	500	800	1000	4,1	6,9	9,9	13,0

Jaar	Absolute aantallen*				Percentage van totaal***			
	tot 101%	*tot 110%*	*tot 120%*	*tot 130 %*	*tot 101%*	*tot 110%*	*tot 120%*	*tot 130 %*
2011	.	.	.	.	.	.	.	.
2012	.	.	.	.	.	.	.	.
2013	.	.	.	.	.	.	.	.
2014	100	200	400	600	1,2	3,5	6,0	8,4
2015	100	200	400	600	1,2	3,5	5,9	8,3
2016	100	300	400	600	1,2	3,8	6,2	8,6
2017	100	300	500	700	1,6	4,1	6,6	8,7
2018	100	300	500	700	1,8	4,2	6,9	9,1
2019	100	300	500	700	1,8	4,1	6,8	8,8
2020	100	300	500	600	1,7	3,9	6,5	8,6
2021**	100	300	500	600	1,7	3,8	6,3	8,5

*

** Voorlopige cijfers

Bijlage B – Uitgaven en gebruik per regeling (2018 – 2022)

Kwijtscheldingsbeleid

Tot maximaal 100% van de bijstandsnorm kan men een kwijtschelding krijgen voor (een deel van de) gemeentelijke belastingen.

	2018	2019	2020	2021	2022
Kosten kwijtschelding	€55.486	€54.728	€61.127	€55.213	€49.565[21]
Aantal	*347*	*343*	*350*	*339*	*293*

Individuele inkomenstoeslag

Als men 3 jaar van maximaal 100% van de bijstandsnorm leeft kan men één maal per jaar een toeslag aanvragen; de hoogte van de toeslag hangt af van het huishoudtype en betreft 40% van de geldende bijstandsnorm.

	2018	2019	2020	2021	2022
Uitgegeven	€60.036	€59.376	€68.806	€56.993	€60.720
Aantal	125	126	131	118	127

[21] Nog niet alle aanvragen kwijtschelding gemeentelijke belastingen zijn verwerkt op moment van schrijven

Regeling chronisch zieken en gehandicapten & Compensatieregeling

Regeling chronisch zieken: Chronisch zieken en gehandicapten die een inkomen hebben van maximaal 120% van de bijstandsnorm, een laag vermogen en geen gebruik maken van de Collectieve zorgverzekering waarbij ook het eigen risico is afgedekt kunnen een bijdrage voor hun eigen risico aanvragen.

Compensatieregeling voor gepensioneerden, chronisch zieken en gehandicapten.

Tot en met 2021 zijn de regeling chronisch zieken en de compensatieregeling financieel samen geboekt en is een splitsing per regeling niet mogelijk

Regeling chronisch zieken	**2022**
Uitgegeven	€20.625
Aantal verstrekkingen	64
Compensatieregeling	
Uitgegeven	€3.905
Aantal verstrekkingen	19

Bijzondere bijstand voor kosten bewindvoering

Voor noodzakelijke en bijzondere kosten kan men tot een inkomen van maximaal 110% van de bijstandsnorm ondersteuning aanvragen. Kosten voor beschermingsbewind zijn binnen de bijzondere bijstand een grote kostenpost.

	2018	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
Uitgegeven	€128.993	€129.225	€138.588	€134.061	€118.971
Aantal verstrekkingen	97	91	99	92	84

Bijzondere bijstand inrichtingskosten

Een andere grote kostenpost binnen de bijzondere bijstand zijn kosten voor de inrichting van een woning in geval men daarvoor niet heeft kunnen reserveren (o.a. bij scheidingen en statushouders).

	2018	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
Uitgegeven	€34.481	€14.570	€26.673	€59.222	€83.738
Aantal verstrekkingen	12	5	7	16	21

Eenmalige energietoeslag

De eenmalige energietoeslag is bedoeld als tegemoetkoming voor de gestegen

energieprijzen en kan aangevraagd worden door huishoudens met een inkomen tot 120% van de geldende bijstandsgrens. In 2022 is deze voor het eerst uitgekeerd.

	2022
Uitgegeven	€1.025.002
Aantal verstrekkingen	685

Collectieve Aanvullende Zorgverzekering

Mensen met een inkomen tot 120% kunnen zorgverzekering afsluiten waarbij de gemeente, afhankelijk van de polis, € 15,- of € 37,50 per maand bijdraagt.

	2018	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
Uitgegeven	€54.782	€73.902	€84.600	€93.249	€84.585
Aantal verstrekkingen	130	173	189	206	355

Individuele studietoeslag

Een leeftijdsafhankelijke bijdrage voor mensen die vanwege een beperking naast hun studie niet kunnen bijverdienen.

	2018	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
Uitgegeven	€1.800	€2.380	€450	€2.250	€3.600
Aantal	*4*	*5*	*1*	*2*	*2*

Kindpakket

Het aantal kinderen dat gebruik maakt van het Kindpakket is de afgelopen drie jaar gestegen van 227 kinderen naar 278 kinderen, ondanks dat we te maken hadden met de coronapandemie en lockdowns die onder andere sport en cultuur beperkten. Deze 278 kinderen komen uit 193 gezinnen.

Bijlage C - Vroegsignalering – evaluatie 2022 Druten

Monitor vroegsignalering Druten						
	2020	%**	2021	%	2022	%
Signalen aangeleverd	470		579		744	
Signalen opgepakt (2020	40	8,5%	499	86%	549	78,8%
Meldingen opgepakt *	40	8,5%	308	61,7%	536	72%
Inwoner bereikt	36	7,6%	49	8,5%	63	8,5%
Hulpaanbod aanvaard	12	2,5%	20	3,5%	39	5,2%

* Alle signalen van een huishouden worden gebundeld in een melding; dit verklaart het verschil in aantal tussen signalen en meldingen.
** Percentage van het aantal signalen per jaar

Resultaten 2022 Druten
11,5% van opgepakte signalen bereikt
63 personen:29 contact n.a.v. de email, brief of sms en 33 via een telefonisch contact en 1x aangesproken door jongerenwerker.
7,1% van opgepakte signalen heeft hulp aanvaard
39 personen: 16 inwoners middels een Quick Fix en 23 inwoners hebben gebruik gemaakt van schuldhulpverlening

Landelijke trend
De resultaten uit Vroegsignalering van schulden over 2022 laten een beeld zien dat in lijn is met de landelijke trend. Hieronder staan de landelijke cijfers over 2022 (bron: Dashboard Monitoring Vroegsignalering, Divosa). De cijfers zijn gebaseerd op gemeenten met een omvang van 25.000 – 50.000 inwoners.
Het gemiddeld aantal signalen per gemeente met een inwonertal tussen de 25.000 – 50.000 inwoners (d.i. 83 van de 218 deelnemende gemeenten) is 70 signalen per maand. *Ter vergelijking: Druten 62 signalen*

Deze meldingen leiden landelijk in 15,8% tot een succesvol contact, dat wil zeggen dat de boodschap van Vroegsignalering over is gebracht in een persoonlijk (fysiek, telefonisch of per mail) contact. Bij gemeenten met een kleinere omvang ligt dit percentage nagenoeg gelijk (15,6%). *Ter vergelijking: In Druten ligt dit percentage iets lager: 11,8%*

Van de contacten die er met inwoners zijn accepteert (landelijk) uiteindelijk 33% het hulpaanbod. Bij de kleinere gemeenten (0 – 25.000) ligt dit percentage iets lager op 29,5%. *Ter vergelijking: In Druten ligt dit percentage aanmerkelijk hoger: 62%.*

Conclusie
Het contact dat we in Druten met de inwoners realiseren ligt lager dan het landelijk gemiddelde. Hier kan dus ook meer op ingezet worden. Als er een contact gerealiseerd wordt, dan bereiken we wel meer hulpacceptaties dan landelijk. Kennelijk doen we het in het gesprek met de inwoner goed.

Algemene opmerkingen
Het laatste kwartaal 2022 laat zowel landelijk als lokaal een lager aantal signalen zien. Mogelijk dat de steunmaatregelen (rondom energie) hier een rol in spelen.
Het aantal signalen blijft al lange tijd ver achter bij de verwachtingen. Hier wordt nog onderzoek naar gedaan. Vermoed wordt dat mensen deels gesteund werden door diverse overheidsmaatregelen zoals de energietoeslag, hun spaartegoeden opmaken en lenen bij familie of vrienden.
Grotere gemeenten met meer schuldenproblematiek laten verhoudingsgewijs een hoger percentage signalen en meldingen zien.

Rendement
De cijfers lijken nog weinig spectaculair. We zijn echter 'pas' een paar jaar op weg. Toch is het zinvol om door te gaan met vroegsignalering, vindt ook Nadja Jungmann, lector schulden en incasso. In Binnenlands Bestuur van 30 mei 2022 zegt zij hierover: *'Op dit moment hebben we vijf op de zes mensen met problematische schulden niet in beeld. Vroegsignalering kan eraan bijdragen dat het bereik van de schuldhulpverlening toeneemt. Bovendien werpt vroegsignalering ook vruchten af die niet direct zichtbaar zijn in de statistieken. De monitor biedt alleen zicht op het aantal mensen dat direct hulp aanneemt. Er zijn ook mensen waarbij vroegsignalering werkt als een wake up call. Ze slaan de hulp van de gemeente af, maar zoeken als gevolg van de aandacht van de gemeente alsnog de schuldeiser op. Ook dan is vroegsignalering van toegevoegde waarde. Daarnaast geldt nog steeds dat elke euro die aan preventie van schulden wordt uitgegeven een maatschappelijk rendement heeft van 2,69 euro*."

Doorontwikkeling
Vroegsignalering wordt in 99% van de gevallen door de inwoners positief ontvangen mits onze bedoeling goed wordt uitgelegd. De meeste acceptatie gebeurt als we telefonisch of persoonlijk contact hebben. Landelijke monitorcijfers laten zien dat huisbezoeken en bellen het vaakst leiden tot contact. Het Rijk gaat vanaf 2023 structurele financiering beschikbaar maken voor het intensiveren van deze werkwijzen.

Net als landelijk, zit er een groot verschil tussen het aantal meldingen en de contacten die we succesvol kunnen leggen. Deels ligt dit in de beschikbaarheid van telefoonnummers, deels in de criteria die we hanteren om mensen te selecteren. Deze selectiecriteria (huisbezoek of telefoongesprek bij: 2 of meer signalen per huishouden met een totale achterstand > 750,-, jongeren (< 27 jaar) en recidivisten met meerdere signalen) zijn ingegeven door onder andere personele capaciteit.

We gaan onderzoeken hoe we de Vroegsignalering in 2023 kunnen intensiveren. Denkrichtingen hierbij zijn:

a. Groter aantal inwoners per telefoon benaderen.
b. Intensivering inzet jongerenwerkers. De aandacht voor jongeren en preventie neemt toe. De resultaten van de jongerenwerkers die contact met de jongeren zoeken blijft achter bij de verwachting. Zij geven als reden aan dat ze beperkte tijd hebben én dat een contact soms een langdurig, intensief vervolg heeft. De begeleiding loopt anders dan bij een reguliere inwoner. Dit is mede ingegeven door het feit dat deze jongeren vaak meerdere problemen hebben.

c. Huisbezoeken uitbreiden naar meer inwoners die maanden achter elkaar met achterstanden, bij verschillende vaste lasten partners, worden aangemeld. De uitbreiding van deze capaciteit is al opgenomen in de afspraken met MeerVoormekaar.
d. nzet van Schuldhulpmaatje voor een huisbezoek. Schuldhulpmaatje is een fijne partner die voor de inwoners gezien wordt als 'niet van de overheid'. Bovendien heeft Schuldhulpmaatje een langere adem en biedt deze meerdere contacten die vaak nodig zijn. De ervaringen zijn positief. Schuldhulpmaatje werkt op vrijwillige basis.